מאמר

חבלים נפלו לי בנעימים

עם

ביאור משולב

תורה ע"א
ליקו"מ תנינא

נדפס ע"י

©
כל הזכויות שמורות

להערות והארות פנו למייל: oir19448@gmail.com
או בפקס: 02-58238282

מאמר

חבלים נפלו לי בנעימים

תורה ע"א
ליקו"מ תנינא

להבין פשט מאמריו ז"ל בבהירות
לבאר הקדמותיו ועומק דבריו בפשיטות
כולל הערות והארות הנצרכים להבנת הפשט

יו"ל לכלל לומדי תורה הזמנית
חשון תשפ"ז

נדפס ע"י

©
כל הזכויות שמורות

להערות והארות פנו למייל: oir19448@gmail.com
או בפקס: 02-58238282

דברים אחדים

הננו שמחים להגיש לפני כלליות אנ"ש לומדי התורה הזמנית, קונטרס זה, ובו ה'ביאור משולב' אשר כבר נודע אצל יושבי שערי תורתו הקדושה, וכבר נדפס על ידינו במאמרים הקודמים בס"ד.

בביאור זה ימצא הלומד הבנה יסודית במושגי ושלבי וכלל חלקי ופרטי המאמר הקדוש 'תורה ע"א' המדבר מהשגת המוחין דקדושה – מוחין של ארץ ישראל, ומדריך את האדם איך לתקן את נשמתו הקדושה ולהנעים את אורח חייה עלי אדמות באור נעים ונפלא, כמו"כ שובצו הערות הנצרכים לעיון קל בפשט הדברים למען ירוץ בו הלומד להבין כלליות הדברים כפי צרכו.

הברכה אחת היא לעורך הנכבד הי"ו, לכלל המגיהים העורכים והמסייעים אשר טרחו ועמלו למען יצא מתחת ידינו דבר נאה ומתוקן להגדיל תורה ולהאדירה.

בברכת התורה

מכון

'תמימי דרך'

עא

דַּע, כִּי יֵשׁ מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ מֹחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ. וְגַם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ הֵם מְקַבְּלִים וְיוֹנְקִים גַּם־כֵּן מֵהַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַמֹּחַ וְהַחָכְמָה הִיא בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּדְרָשׁ (ב"ר פ' מז): אֵין חָכְמָה כְּחָכְמַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְכָל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, כֵּן הוּא מְקַבֵּל וְיוֹנֵק מֵהַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַמֹּחִין הֵם בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִשָּׁם, כִּי שָׁם בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל עִקַּר הַמֹּחַ וְהַחָכְמָה כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף־עַל־פִּי־כֵן יֵשׁ מֹחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ, וְזֶה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי פְּגַם הַכְּבוֹד, חַם וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּי שֶׁפּוֹגֵם, חַם וְשָׁלוֹם, בִּכְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי עַל־יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל וְלִינֹק מֵהַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וּכְפִי הַפְּגָם שֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ־כֵן אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל וְלִינֹק מֵהַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וַאֲזַי נִשְׁאָרִין הַמֹּחִין בִּבְחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ מַמָּשׁ. וּכְשֶׁהַמֹּחִין הֵם בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ, אֲזַי אֵין יְכוֹלִין לְהַשְׁוֹוֹת דַּעְתָּן יַחַד. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי מֹחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ אֵין יְכוֹלִין לְהַשְׁוֹוֹת עַצְמָן יַחַד. אֲבָל הָיָה רָאוּי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מַחֲלֹקֶת כִּי אִם בְּחוּץ לָאָרֶץ, וּבֶאֱמֶת אָנוּ רוֹאִין שֶׁגַּם בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל יֵשׁ מַחֲלֹקֶת:

אַךְ דַּע, כִּי אֵלּוּ הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ, שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל־יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, הֵם מְבַקְּשִׁים לְעַצְמָן תִּקּוּן, וְהַתִּקּוּן שֶׁל אֵלּוּ הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ הוּא בְּעֵת שֶׁשּׁוֹפְעִין נֹעַם הָעֶלְיוֹן, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד, אָז הוּא זְמַן תִּקּוּנָם שֶׁל אֵלּוּ הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ. כִּי כָּבוֹד הוּא תִּקּוּן הָעוֹלָם, כִּי כָּל הָעוֹלָם נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מג): לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וְכוּ' (ימא לח), הַיְנוּ בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי יֵשׁ כָּבוֹד פְּרָטִי לְכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר שֶׁל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ הַכָּבוֹד הָיָה זֶה הַמַּאֲמָר, שֶׁעַל־יָדוֹ נִבְרָא חֵלֶק פְּלוֹנִי מֵהַבְּרִיאָה. נִמְצָא, שֶׁכָּל מַאֲמָר וּמַאֲמָר יֵשׁ לוֹ כָּבוֹד מְיֻחָד, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הַכָּבוֹד הָיָה אוֹתוֹ הַמַּאֲמָר, כִּי זֶה הַמַּאֲמָר, שֶׁבּוֹ נִבְרָא חֵלֶק פְּלוֹנִי מֵהַבְּרִיאָה, הָיָה בִּשְׁבִיל כָּבוֹד זֶה, כְּדֵי שֶׁיִּגִּיעַ כָּבוֹד זֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכֵן מַאֲמָר אַחֵר, שֶׁבּוֹ נִבְרָא חֵלֶק אַחֵר מֵהַבְּרִיאָה, הָיָה בִּשְׁבִיל כָּבוֹד אַחֵר, שֶׁיִּגִּיעַ אוֹתוֹ הַכָּבוֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכֵן כָּל הַמַּאֲמָרוֹת, כֻּלָּם הָיוּ רַק בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם, כַּנַּ"ל:

וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה לִרְאוֹת בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד, הַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה כָּבוֹד, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לֵידַע מֵאֵיזֶה מַאֲמָר נִתְהַוֶּה זֶה הַכָּבוֹד, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה הַכָּבוֹד הָיָה אוֹתוֹ הַמַּאֲמָר שֶׁעַל־יָדוֹ נִבְרָא חֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וּבְוַדַּאי לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה, לְהַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ הִתְגַּלּוּת כָּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֵיזֶה כָּבוֹד, אֲזַי אֵין לוֹקְחִין

לְעַצְמָן כְּלָל מִן הַכָּבוֹד, רַק הֵם מַעֲלִין כָּל הַכָּבוֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּדֵּל וְיִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה עַל־יְדֵי־זֶה תִּקּוּן הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, וְהֵם מְבִינִים בְּהַכָּבוֹד מֵאֵיזֶה מַאֲמָר נִתְהַוֶּה זֶה הַכָּבוֹד, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה הַכָּבוֹד הָיָה אוֹתוֹ הַמַּאֲמָר שֶׁעַל־יְדוֹ נִבְרָא חֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (תהלים כט): וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד, הַיְנוּ שֶׁאֵצֶל אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, הַכָּבוֹד הוּא כֻּלּוֹ אוֹמֵר, הַיְנוּ כֻּלּוֹ מַאֲמָר, כִּי הַכָּבוֹד שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הוּא כֻּלּוֹ רַק בִּשְׁבִיל הַמַּאֲמָר, שֶׁנִּתְהַוָּה בִּשְׁבִיל זֶה הַכָּבוֹד, אֲשֶׁר עַל־יָדוֹ נִבְרָא חֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה, כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת: וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ (דניאל א). כֹּחַ זֶה בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן דְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית, בְּחִינַת עֶשְׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. הַיְנוּ, שֶׁאֵלּוּ שֶׁהֵם בְּהֵיכְלָא דְּמַלְכָּא, הֵם מְגַלִּין וּמְאִירִין כ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל עַל־יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ: וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד וְכוּ' - לְפִי פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא, הַיְנוּ כֹּחַ מַמָּשׁ, כִּי בְּוַדַּאי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ וּגְבוּרָה לַעֲמֹד בָּזֶה, שֶׁיִּזְכּוּ לִהְיוֹת בְּהֵיכְלָא דְּמַלְכָּא, אֲשֶׁר שָׁם הַכָּבוֹד הוּא כֻּלּוֹ אוֹמֵר, בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן דְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית, כַּנַּ"ל:

וְעִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלֶּה רַק עַל־יְדֵי הָאָדָם. כִּי הָאָדָם הוּא תַּכְלִית כָּל הַנִּבְרָאִים, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל הָאָדָם (א), כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל־יְדֵי הָאָדָם. וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי הַהוֹלָדָה, כְּשֶׁנּוֹלָדִין וְנִתְרַבִּין בְּנֵי־אָדָם בְּיוֹתֵר, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד - עַל־יְדֵי בְּנֵי־אָדָם, כַּנַּ"ל:

וְדַע, כִּי מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת נֹעַם, וּמֹחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה יא): לְאַחַד קָרָאתִי נֹעַם וּלְאַחַד קָרָאתִי חֹבְלִים, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סנהדרין כה): נֹעַם - אֵלּוּ תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים שֶׁבְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁמַּנְעִימִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה; חֹבְלִים - אֵלּוּ תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים שֶׁבְּחוּץ־לָאָרֶץ, שֶׁחוֹבְלִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה. וְעִקַּר הַהוֹלָדָה הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן, כִּי מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן נִתְעוֹרְרִין שַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא (ב), אֲשֶׁר עַל־יָדָם בָּא הַהוֹלָדָה, בִּבְחִינַת (שמואל־ב, א): נָעַמְתָּ לִי מְאֹד, נִפְלְאָתָה אַהֲבָתְךָ לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים; שֶׁעַל־יְדֵי נֹעַם הָעֶלְיוֹן מִתְעוֹרֵר הָאַהֲבָה, בְּחִינַת שַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא, שֶׁעַל־יָדָם הַהוֹלָדָה:

וְנֹעַם הָעֶלְיוֹן שׁוֹפֵעַ תָּמִיד, אֲבָל צְרִיכִין כְּלִי לְקַבֵּל עַל־יְדוֹ שֶׁפַע נֹעַם הָעֶלְיוֹן. וְדַע, שֶׁעַל־יְדֵי צְדָקָה נַעֲשֶׂה הַכְּלִי לְקַבֵּל עַל־יָדָהּ מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא, כִּי צְדָקָה הִיא נְדִיבוּת לֵב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות כה): מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי; וּנְדִיבוּת לֵב, הַיְנוּ שֶׁנִּפְתָּח וְנִתְנַדֵּב הַלֵּב, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִפְתָּחִין שְׁבִילִין דִּלְבָּא, וְנַעֲשִׂין כְּלִי לְקַבֵּל שַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא, שֶׁנִּמְשָׁכִין מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ צְדָקָה שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ, וְעִקַּר הוּא הַצְּדָקָה שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל־יָדָהּ נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (הושע י): זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה - עַל־יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (בראשית לז): אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַהוֹלָדָה - עַל־יְדֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים צט): מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ; וְעִקַּר הַהוֹלָדָה - עַל־יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל, (שֶׁהִיא הַכְּלִי לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל, וְיוֹסֵף הוּא בְּחִינַת נֹעַם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְקַמָּן):

וְעַל־יְדֵי הַהוֹלָדָה, דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹלָדִין וְנִתְרַבִּין בְּנֵי־אָדָם, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (שם כב): כָּל זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ; כִּי עַל־יְדֵי הַהוֹלָדָה, שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה: כַּבְּדוּהוּ, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה נִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּנַּ"ל:

וַאֲזַי, כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן עַל־יְדֵי הַכְּלִי הַנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי צְדָקָה בְּשִׁבְיל הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל, וְגַם בְּחִינַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא הַמֹּחִין, מְקַבֵּל וְנִשְׁפָּע עוֹד מִלְמַעְלָה יוֹתֵר, כַּיָּדוּעַ, אֲזַי אֵלּוּ הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, הֵם נוֹפְלִים גַּם־כֵּן בְּאֵלּוּ הַמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם, כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי־זֶה, כִּי אָז הוּא זְמַן תִּקּוּנָם שֶׁל אֵלּוּ הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ, כִּי עִקַּר פְּגַם וְקִלְקוּל הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ הוּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה אֵינָם יְכוֹלִים לִינֹק מִמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וַאֲזַי הֵם בְּחִינַת מֹחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ מַמָּשׁ, וְזֶהוּ קִלְקוּלָם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (משלי יג): בְּזָ לְדָבָר יֵחָבֵל לוֹ. בְּזָ לְדָבָר, הַיְנוּ בִּזְיוֹנוֹת, הֶפֶךְ הַכָּבוֹד, עַל־יְדֵי־זֶה: יֵחָבֵל לוֹ, הַיְנוּ מֹחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, כִּי עַל־יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד נִשְׁאָרִין הַמֹּחִין בִּבְחִינַת חוֹבְלִים, שֶׁהֵם מֹחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר קִלְקוּל הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ הוּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד, וְעַל־כֵּן בְּעֵת שֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן עַל־יְדֵי הַכְּלִי שֶׁל צְדָקָה בְּשִׁבְיל הוֹלָדָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, אָז הוּא זְמַן תִּקּוּנָם שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם יְכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן, כִּי עִקַּר הַקִּלְקוּל שֶׁלָּהֶם הָיָה עַל־יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, וְעַל־כֵּן בְּעֵת שֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן בְּשִׁבְיל הוֹלָדָה כַּנַּ"ל, אָז בָּאִים הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, וְנוֹפְלִים בְּמֹחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם, כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי־זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה (תהלים טז): חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִימִים - חֲבָלִים, הַיְנוּ הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, הֵם נוֹפְלִים בַּנְּעִימִים, הַיְנוּ בְּמֹחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל, כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי־זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ: אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי. נַחֲלַת - זֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת (דברים לב): יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, בְּחִינַת צְדָקָה. שָׁפְרָה - זֶה בְּחִינַת יוֹסֵף, בְּחִינַת (בראשית לט): וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וְכוּ', וְיָפֶה תֹּאַר זֶה בְּחִינַת יְפֵה תֹּאַר הַנֶּאֱמָר בְּדָוִד, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סנהדרין צג:): אֵישׁ תֹּאַר, שֶׁמַּרְאֶה פָּנִים בַּהֲלָכָה, הַיְנוּ בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת נֹעַם, שֶׁמַּנְעִימִים בַּהֲלָכָה כַּנַּ"ל. וְעַל־יְדֵי שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, יַעֲקֹב וְיוֹסֵף, שֶׁהֵם בְּחִינַת נַחֲלַת שָׁפְרָה, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה הַהוֹלָדָה, שֶׁאָז הַחוֹבְלִים נוֹפְלִים בַּנְּעִימִים כַּנַּ"ל. וְזֶה: יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. חֶבֶל זֶה בְּחִינַת חוֹבְלִים הַנַּ"ל, שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל־יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁעַל־יָדָהּ הַהוֹלָדָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְתַּקְּנִים הַחוֹבְלִים, שֶׁהֵם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֶבְלֵי לֵדָה, בְּחִינַת חוֹבְלִים הַנַּ"ל, שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל־יְדֵי הַלֵּדָה כַּנַּ"ל. גַּם זֶהוּ בְּחִינַת שָׁפְרָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת שָׁפִיר וְשֹׁלְיָא, בְּחִינַת הוֹלָדָה וְכַנַּ"ל:

(א) ברכות ו ע"ב. (ב) עיין תיקון טז.

וּמֵחֲמַת שֶׁהַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, שֶׁחוֹבְלִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה, כִּי אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשְׁוֹוֹת דַּעְתָּן יַחַד כַּנַּ"ל, הֵם נוֹפְלִים בְּמוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם, כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן כַּנַּ"ל. עַל־כֵּן לִפְעָמִים, כְּשֶׁפּוֹגְמִים הַרְבֵּה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי אֵינָם יְכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן, אַדְרַבָּא, גּוֹרְמִים פְּגָם גַּם לְהַמּוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וַאֲזַי גַּם הַמּוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשְׁוֹוֹת עַצְמָן, כִּי נִפְגְּמוּ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי הַמּוֹחִין הַפְּגוּמִים שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ, שֶׁנִּפְלוּ לְתוֹכָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל גַּם־כֵּן:

וּכְלַל הַדְּבָרִים - כִּי כָּל הַנִּבְרָאִים וְכָל הַהוֹלָדוֹת, כֻּלָּם הֵם רַק בִּשְׁבִיל הִתְנַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר הַהוֹלָדָה - עַל־יְדֵי הַצַּדָּקָה, שֶׁעַל־יָדָהּ נַעֲשָׂה כְּלִי לְקַבֵּל מִנְּעַם הָעֶלְיוֹן, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה הַהוֹלָדָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה אוֹתִיּוֹת תְּרוּמָה הֵם סוֹפֵי־תֵבוֹת: לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ (תהלים כז); כִּי תְּרוּמָה, הַיְנוּ צְדָקָה, שֶׁהִיא נְדִיבוּת לֵב, בְּחִינַת: מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, עַל־יָדָהּ נַעֲשָׂה כְּלִי לְקַבֵּל מִנְּעַם ה', שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת: וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד. וְזֶהוּ: לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ - סוֹפֵי־תֵבוֹת "תְּרוּמָה" כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁירָה, בְּחִינַת (שמואל ב כג): נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל: (וְלֹא גִּלָּה יוֹתֵר)

אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהַרְגִּישׁ נְעִימוּת הַתּוֹרָה. כִּי יֵשׁ נְעִימוּת בַּתּוֹרָה, וְזֶהוּ הָעִקָּר, לִזְכּוֹת לְהַרְגִּישׁ הַנְּעִימוּת שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה: (דַּרְכֵי דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם (משלי ג) - נ"ל)

תורה עא

- א[א] -

[ב]דַּע, כִּי יֵשׁ ב' דרגות בהשפעת חיות האדם והשגתו, יש מי שיש לו מוחין – שכל וחיות[ג] שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל – [מוחין דגדלות - חיות והשגה של אמונה והשגחה שלמה][ד] וְיֵשׁ בחינה פחותה ממנה שהיא בחינת מוחין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ

הערות והוספות

א. בפנים הספר לא נחלק המאמר לאותיות וסעיפים, וחלקנוהו באופן המועיל לתועלת הלומד בס"ד.

ב. הַתּוֹרָה הַנִּדְפֶּסֶת בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ע"א הַמַּתְחֶלֶת דַּע שֶׁיֵּשׁ מוחין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נֶאֱמְרָה בְּלֵיל שַׁבַּת שִׁירָה לְעִנְיַן הַשִּׂיחָה שֶׁהָיְתָה בְּשַׁעַת הַסְּעֻדָּה לְעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיָה אָז בֵּין הַמְפָרְסָמִים אודות הַמָּעוֹת שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה אָמַר לְהִתְנַהֵג כָּךְ בְּהַצְדָּקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְזֶה אָמַר כָּךְ. וּקְצָתָם הָיוּ בָּהֶם פְּנִיּוֹת שֶׁל כָּבוֹד, שֶׁזֶּה רָצָה שֶׁיִּהְיֶה הַמְשֻׁלָּח אֶצְלוֹ, וְזֶה רָצָה שֶׁיִּהְיֶה אֶצְלוֹ. וְגַם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יֵשׁ מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל בְּעִנְיָן זֶה, כַּיָּדוּעַ לַבְּקִיאִים בָּזֶה וּבִפְרָט הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהָיָה שָׁם בְּעַצְמוֹ. וּבְעִנְיָן זֶה הָיוּ מְשִׂיחִים וּמְדַבְּרִים עִמּוֹ הַרְבֵּה כְּמַעַט בְּכָל הַסְּעֻדָּה שֶׁל לֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ הַנַּ"ל. אַחַר כָּךְ פָּתַח פִּיו וְאָמַר כָּל הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה הַנַּ"ל, שֶׁיֵּשׁ מחין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ מחין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ וְשֶׁעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת אֵין שַׁיָּךְ רַק בְּחוּץ לָאָרֶץ וכו'. פּוֹק עַיֵּן וְתִשְׁכַּח שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כָּל עִנְיַן הַשִּׂיחָה הַנַּ"ל שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵעִנְיַן כָּבוֹד הַנַּ"ל לְהַעֲלוֹת כָּל הַכָּבוֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמֵעִנְיַן צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמֵעִנְיַן מַחֲלֹקֶת שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַיֵּן שָׁם וְתִתְרָאֶה נִפְלָאוֹת (חיי"מ מז).

ג. ביאור ענין מוחין [של א"י ושל חו"ל] בקצרה (לאריכות הדברים ראה נספחים בס"ד): חיות הבריאה בכללות נקראת 'מוחין', כי הבריאה כולה בנויה כחומר וצורה היינו הבריאה הנראית לעינינו והפנימיות שהיא החיות ומציאות קיומה, הצורה הפנימית של חומר הבריאה הוא המח והנשמה של הבריאה הנקראת מוחין, גם בפרטיות אצל כל אחד ואחד כל חיותו והשפעתו הבאה אליו מלמעלה היא בחינת מוחין, וכמאמר הכתוב ונשמת שדי תבינם, היינו הנשמה והחיות הפנימית אלו המוחין המושפעים על האדם מלמעלה, כאשר האדם חי עם הבנה והרגשה כי הכל מאתו יתברך והוא מייחס כל דבר להשם יתברך הרי אלו מוחין של א"י וכפי שיתבאר בסמוך.

ד. אין מקרא יוצא מדי פשוטו כי מי שדר בארץ ישראל זוכה למוחין אלו ביותר, אך בוודאי כוונתו למי שדבוק בקדושתה ובאמונה הקדושה השורה בארץ הקדושה,

– [מוחין דקטנות[ה] – שאין האדם מרגיש כ"כ בחיות וההשגחה האלוקית בכל פרט פרט][ו].

וְאמנם יש בחינת מוחין קטנים של חו"ל, אבל גַּם אלו הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ הֵם מְקַבְּלִים וְיוֹנְקִים גַּם-כֵּן מֵהַמּוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כי, כִּי עִקָּר מקור ומציאות הַמּוֹחַ וְהַחָכְמָה[ז] הִיא רק בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּדְרָשׁ (ב"ר פ' ט"ז) **אֵין חָכְמָה כְּחָכְמַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל - כי ארץ זו נתנה לי"ב שבטי י-ה ולכן יש בה חלק ונחלה לכאו"א, וְכָל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כֵּן הוּא מְקַבֵּל וְיוֹנֵק מֵהַמּוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל[ח]. נִמְצָא שֶׁכָּל הַמּוֹחִין הֵם בְּחִינַת מוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִשָּׁם, כִּי שָׁם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עִקַּר הַמּוֹחַ וְהַחָכְמָה כַּנַּ"ל.**

יבאר איך נופל לבחינת מוחין של חו"ל

אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן שכל מקור ומציאות המוחין בעולם אינו אלא בבחינת מוחין של ארץ ישראל כנ"ל, מכל מקום יֵשׁ שנופל מבחינה זו, ואין לו אלא מוֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ[ט], וְזֶה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּי

ה. מוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁהֵם חוֹבְלִים, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת דִּינִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מוֹחִין דְּקַטְנוּת (ליקו"ה כיבוד אב ואם ב, ז).

ו. חיים שיש בהם הכרה כי כל פרט ופרט וכל הנהגה והנהגה היא על ידי השגחתו יתברך המדקדקת בהנהגת הבריאה להשפיע כפי הרצון העליון לכו"א בכל עת ורגע אלו מוחין של ארץ ישראל, אך כאשר האדם נופל ממדרגה זו הרי הוא בבחינת מוחין של חו"ל, וכן כל קדושת האדם תלויה בזה כלשון מוהרנ"ת (ברכת הפירות ד, יב) כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת הֵם מִן הַמּוֹחִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם עִקַּר הָאָדָם, כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת וְהַמּוֹחַ שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה וְהַחִיּוּת שֶׁל הָאָדָם, וְעִקַּר הַמּוֹחִין הֵם הַמּוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ"ל.

ז. מה שנקט כפילות לשון 'המח והחכמה' יתבאר ביותר לקמן (בתחילת אות ח' בביאורנו) כשמדבר מן המוחין ומקור המוחין, ראה שם.

ח. לכאורה היה מספיק לומר שאין חכמה כחכמת א"י וממילא היינו מבינים כי כי כל אחד בחכמתו שיש לו הוא כפי חלקו בא"י ומהי אריכות לשונו הקדוש, ראה ביאור הליקוטים אות ח' מה שביאר בזה.

ט. לכאורה יש לתמוה, מאחר ומהות המוחין והחכמה הם מוחין של א"י, אם כן מהי

שֶׁפּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם בִּכְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, היינו שאין עושה רצונו יתברך בשלימות כי רצונו של מקום זהו כבודו, או אם פוגם ח"ו ומחלל שמו הגדול, וכן הוא בפרטיות כל כמה שאין רואה הנהגת השגחת כבודו יתברך בכל פרט ופרט הרי הוא פוגם באותו כבוד האלוקי המתגלה באותו הפרט, אֲזַי עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל וְלִינֹק מֵהַמּוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל', כי כשאין רואה התגלות השגחת השם יתברך שהיא בחינת ארץ ישראל אזי פוגם בבחינת 'ארץ ישראל' ואין יכול לקבל ממנה כראוי, וּכְפִי הַפְּגָם שֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ-כֵן [- כפי הפגם] אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל וְלִינֹק מֵהַמּוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כיון שנתקלקל ונפגם אצלו בחינה זו, וַאֲזַי – כשפוגם כל כך עד שאינו יכול לקבל מן המוחין של ארץ ישראל נִשְׁאָרִין הַמּוֹחִין בִּבְחִינַת מוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ מַמָּשׁ[יא].

יבאר כי לאחר שנפל למוחין של חו"ל נופל לבחינת מחלוקת

וּכְשֶׁהַמּוֹחִין הֵם בְּחִינַת מוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ, אֲזַי אלו שהם בבחינת מוחין אלו, אֵין יְכוֹלִין לְהַשְׁוּוֹת דַּעְתָּן יַחַד, כי מתוך קטנות מוחו אין יכול לקבל דעת חבירו, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי מחמת שנפלו לבחינת מוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ מתוך פגם הכבוד כנ"ל, אֵין יְכוֹלִין לְהַשְׁוּוֹת עַצְמָן יַחַד[יב].

הערות והוספות

מציאות של מוחין של חו"ל ואיך יתכן במציאות הדברים שתהיה בחינה זו, וביאר ראבר"נ (ביאוה"ל אות כב) כי הוא יונק מן המאמר הסתום מאמר בראשית המתבאר לקמן כי על ידו מתגלה הכבוד וכו' - ראה שם דבריו המופלאים.

י. כאן לא הביא ראיה וסמך מן הכתוב או ממדרשי חז"ל כי ע"י פגם הכבוד נופל לבחינת מוחין של חו"ל, כדרכו בכל מקום להביא ראיה לדבריו, כי סמך עצמו על מה שיביא לקמן (בביאורנו באות ח' לקמן) מהפסוק בז לדבר יחבל לו (ביאוה"ל אות ח).

יא. מה שכתב רבינו מוחין של חוץ לארץ 'ממש', כוונתו כי בכל פעם שאין האדם חי כ"כ את השגחת והנהגת השי"ת נופל מעט מבחינת מוחין של ארץ ישראל כפי פגם הכבוד שפגם, אך כשח"ו אין יכול לקבל כבר ממוחין של ארץ ישראל מתוך עוצם הקלקול והפגם, אזי המוחין שלו הם בבחינת מוחין של חו"ל 'ממש', והוא ריחוק גדול מהש"י ע"י מעשיו שאינם כראוי.

יב. תוספת ביאור: לאמתו של דבר וכפי שנראה בחוש יש לכל אחד ואחד הבנה אחרת ומח שונה מחבירו וכדבריהם ז"ל (במדבר רבה, כא) כשם שאין פרצופותיהן דומין זה לזה כך אין דעתן שוין זה לזה אלא כל

סיכום שלבי התורה

יש ב' בחינות מוחין – מוחין של א"י ומוחין של חו"ל ✧ כשנופל לבחינת מוחין של חו"ל נעשה מחלוקת ✧

יבאר תמצית הענין מדוע יש מחלוקת גם בארץ ישראל

- ב -

אַבָל אם סיבת המחלוקת היא מחמת מוחין של חו"ל, הָיָה רָאוּי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מַחֲלֹקֶת כִּי-אִם בְּחוּץ-לָאָרֶץ, וּבֶאֱמֶת אָנוּ רוֹאִין שֶׁגַּם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל יֵשׁ מַחֲלֹקֶת.

אַךְ דַּע, כִּי המחלוקת שבארץ ישראל נעשה על ידי שֶׁאֵלּוּ הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, הֵם מְבַקְּשִׁים לְעַצְמָן תִּקּוּן, וְהַתִּקּוּן שֶׁל אֵלּוּ הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ הוּא בְּעֵת שֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן – אשר ענינו יתבאר לקמן שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד, אָז הוּא זְמַן תִּקּוּנָם שֶׁל אֵלּוּ הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ כאשר יתבאר לקמן.

סיכום שלבי התורה

לאחר שביאר תמצית ענין תיקון מוחין של חו"ל והתגברות המחלוקת בא"י, יתחיל לבאר שלבי סדר הענין עד שיחזור לבאר ענין זה לקמן באות ח'

יש ב' בחינות מוחין – מוחין של א"י ומוחין של חו"ל ✧ כשנופל לבחינת מוחין של חו"ל נעשה מחלוקת ✧ המחלוקת שיש בא"י היא מתוך מה שהמוחין של חו"ל מבקשים תיקון כאשר יתבאר לקמן באות ח'

הערות והוספות

אחד ואחד יש לו דעה בפני עצמו, ע"כ. כי כל אחד לפי שורש נשמתו יש לו חלק ושליחות אחרת.

רק מי שיש לו מוחין של א"י דהיינו שמבין בדעתו כי כל חיות הבריאה וכל הנהגת הבריאה היא ע"פ השגחתו יתברך, הרי הוא מבין כי דייקא על ידי כך הקב"ה מנהיג את עולמו, בבחינת אבר מחזיק אבר המובא בספרים, היינו שכל אחד במקומו הראוי לו בתוך קומת השכינה מחזיק את שאר חלקי הבריאה, ולכן נשתנו כל אחד ואחד מחבירו בדעתו חכמתו וענינו כדי לקיים קומה זו, ועי"ז כולן משווין עצמן יחד לקיים את הבריאה כולה כרצונו העליון.

אך כאשר פוגמין בכבודו יתברך ונופלים מהשגה והבנה זו, אזי אין יכול לסבול את מי שאינו כמוהו, כי לא בא על דעתו הבנה זו בהנהגתו יתברך, ועל כן נפרד ונחלק על אלו שאין משוין את דעתם אליו.

תחילה יבאר מהי תכלית הבריאה ותיקונה

- ג -

כִּי כָּבוֹד [- שכל הנבראים יגלו במעשיהם כבוד השם יתברך] **הוּא תִּקּוּן הָעוֹלָם, כִּי כָּל הָעוֹלָם**[ג] **נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַכָּבוֹד**, וכמאמרם: 'כי כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו **כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (ישעיה מג) 'כל הנברא בשמי **לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וְכוּ**' (יומא לח), **הֵינוּ בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ**, כי הקב"ה ב'מאמרו' 'ברא' את העולם כדי שיתגדל 'כבודו' מכל פרט ופרט, **כִּי יֵשׁ כָּבוֹד פְּרָטִי לְכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר שֶׁל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת** [- אשר על ידם ברא הקב"ה את עולמו כאשר 'אמר' ו'היה' העולם בששת ימי בראשית] **שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם**, כי בכל פרט שנברא בעולם על ידי מאמרו צריך לגלות כבודו יתברך, **אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ הַכָּבוֹד** המתגלה מחלק זה שבבריאה **הָיָה זֶה הַמַּאֲמָר** שאמר הקב"ה **שֶׁעַל-יָדוֹ נִבְרָא חֵלֶק פְּלוֹנִי מֵהַבְּרִיאָה**.

נִמְצָא שֶׁכָּל מַאֲמָר וּמַאֲמָר יֵשׁ לוֹ כָּבוֹד מְיֻחָד, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הַכָּבוֹד הָיָה אוֹתוֹ הַמַּאֲמָר. כִּי זֶה הַמַּאֲמָר, שֶׁבּוֹ נִבְרָא חֵלֶק פְּלוֹנִי מֵהַבְּרִיאָה, הָיָה בִּשְׁבִיל כָּבוֹד זֶה, כְּדֵי שֶׁיִּגִּיעַ כָּבוֹד זֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכֵן מַאֲמָר אַחֵר, שֶׁבּוֹ נִבְרָא חֵלֶק אַחֵר מֵהַבְּרִיאָה, הָיָה בִּשְׁבִיל כָּבוֹד אַחֵר, שֶׁיַּגִּיעַ אוֹתוֹ הַכָּבוֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ [- וכגון כשאמר הקב"ה 'יהי אור' אשר ע"י אמירה זו נברא האור, הוא בשביל הכבוד האלוקי המתגלה על ידי האור השורה בעולם, שכל הברואים מודים ומשבחים את הקב"ה על יצירת האור, ומשתמשים לאורו כדי לקיים רצונו] **וְכֵן כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כֻּלָּם** אשר בהם כלולה כל הבריאה כולה על כל פרטיה וחלקיה **הָיוּ רַק בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ**[ד] **אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם, כַּנַּ"ל**, ולכן כאשר הנבראים מגלים ומחזירים הכבוד אל השם יתברך הוא תקון העולם ותכלית כוונת בריאתו.

הערות והוספות

יג. מה שיש להבין במ"ש 'כל העולם' מאחר שחו"ל הוא הרי בבחינת פגם הכבוד, נתבאר בביאוה"ל (אות ח) כי אדרבא עי"ז דייקא הם מתתקנים וכמבואר לקמן בענין התיקון ע"י התגברות החובלים.

יד. כי בוודאי אין הכבוד אלא אחד שהוא הכבוד האלוקי שהוא אחדות פשוט, רק בעיני הברואים יש כמה וכמה חלקים בבריאה אשר בכל חלק מהם מתגלה כבוד פרטי נוסף.

סיכום שלבי התורה

יש ב׳ בחינות מוחין – מוחין של א״י ומוחין של חו״ל ✧ כשנופל לבחינת מוחין של חו״ל נעשה מחלוקת ✧ המחלוקת שיש בא״י היא מתוך מה שהמוחין של חו״ל מבקשים תקון כאשר יתבאר לקמן באות ח׳ ✧

✧ תכלית הבריאה ותיקונה היא לגלות כבוד השם בכל חלק וחלק בבריאה ✧

יבאר כי הצדיקים יש בהם כח לתקן כבוד זה בשלימות

- ד -

וְכיון שהכבוד הוא תיקון העולם כנ״ל, עַל-כֵּן כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה לְרְאוֹת בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד, הַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה כָּבוֹד, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לֵידַע מֵאֵיזֶה מַאֲמָר נִתְהַוָּה זֶה הַכָּבוֹד אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה הַכָּבוֹד הָיָה אוֹתוֹ הַמַּאֲמָר, שֶׁעַל-יָדוֹ נִבְרָא חֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה כַּנַּ״ל היינו שיוכל לדעת איך מכבדים את השם יתברך ע״י זה הכבוד שקיבל ואיך לגלות ולקיים רצונו בכל הנהגה שהקב״ה מתנהג עמו (ראה הערה[טו]).

וּבְוַדַּאי לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה, לְהַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ הִתְגַּלּוּת כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בכל ענין ולדעת שורש מאמר הבריאה בכל פעם, **אֲבָל אֵלּוּ הצדיקים שֶׁהֵם** מכונים בזוה״ק **בְּנֵי הֵיכָלָא דְּמַלְכָּא** [- ראה הערה[טז]], **כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֵיזֶה כָּבוֹד אֲזַי אֵין לוֹקְחִין לְעַצְמָן** – להנאתם ולטובתם **כְּלָל מִן הַכָּבוֹד, רַק הֵם מַעֲלִין** ומחזירין **כָּל הַכָּבוֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ**, ע״י שמגלין על ידי זה את הש״י בעולם

הערות והוספות

טו. כל השפעה שהאדם מקבל מכונה בשם כבוד, ובוודאי כשמקבל כבוד ממש, צריך להחזיר את הכבוד אל השם יתברך, היינו להבין שאין זה אלא בשביל שיתגלה כבודו על ידי עשיה ומצוה ופרסום זה, ולכן צריך שיהיה בו דעת להבין בכל פעם מהו רצון השם יתברך בהשפעה וגילוי כבוד זה, ובוודאי כי צריך ליזהר שלא ליטול הכבוד והגדולה לעצמו ח״ו.

טז. צדיקים אלו נמצאים בזה העולם כשאר אנשי העולם, אלא מתוך מדריגת דביקותם הרי הם חיים בזה העולם מתוך השגה והבנה שהם ב׳היכל המלך׳, היינו שהם מבינים ומשיגים כי כל הבריאה הגשמית אינה אלא מאמרים שונים של גילוי הכבוד האלוקי, ובכל פרט ומקום בבריאה הרי הם רואים התגלות מלכותו ועל כן הם מכונים בני היכלא דמלכא, כי כל חיותם עלי אדמות בזה העולם הגשמי היא ב׳היכל המלך׳.

וּמקיימים רצונו בשלימות, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּדֵּל וְיִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה עַל-יְדֵי-זֶה תִּקּוּן הָעוֹלָם המתקלקל על ידי פגם הכבוד כַּנַּ"ל. וְהֵם מְבִינִים בְּהַכָּבוֹד מֵאֵיזֶה מַאֲמָר נִתְהַוָּה זֶה הַכָּבוֹד, אֲשֶׁר בְּשִׁבְילוֹ זֶה הַכָּבוֹד הָיָה אוֹתוֹ הַמַּאֲמָר שֶׁעַל-יָדוֹ נִבְרָא חֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. ועל ידי שמחזירים ומגלים בזה הכבוד את כבודו יתברך עי"ז נתתקן העולם, וְעבודת אלו הצדיקים זֶה בְּחִינַת (תהלים כ"ט) וּבְהֵיכָלוֹ - כֻּלּוֹ אוֹמֵר - כָּבוֹד, הַיְנוּ שֶׁאֵצֶל אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, הַכָּבוֹד הוּא כֻּלּוֹ אוֹמֵר הַיְנוּ כֻּלּוֹ מַאֲמָר, כִּי הַכָּבוֹד שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הוּא כֻּלּוֹ[יז] רַק בְּשִׁבְילוֹ הַמַּאֲמָר שֶׁנִּתְהַוָּה בְּשִׁבְילוֹ זֶה הַכָּבוֹד אֲשֶׁר עַל-יָדוֹ נִבְרָא חֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל.

וְאופן התגלות הכבוד הנעשה ע"י בני היכלא דמלכא כנ"ל זֶה בְּחִינַת: מה שכתוב 'וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ' (דניאל א) היינו שאלו הצדיקים העומדים בהיכל המלך יש בהם כֹּחַ - זֶה בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן [- אותיות] דְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית (ת"ז תי' יח) – שיש בפסוק הראשון שבתורה שהוא כלליות כל הבריאה[יח], כי מאמר 'בראשית' הוא כולל כל בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם[יט]. הַיְנוּ שֶׁאֵלּוּ שֶׁהֵם בְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, הֵם מְגַלִּין בכל חלק וחלק מהבריאה להיכן הם שייכים באותם כ"ח אותיות וּמְאִירִין – מעלים ומתקנים כ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל עַל-יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל.

וְגודל מעלת כח צדיקים אלו – בני היכלא דמלכא הנ"ל, זֶהוּ מה שביקש

הערות והוספות

יז. וז"ש 'כולו' אומר כבוד, כי אין לוקחין לעצמן כלל מן הכבוד כנ"ל.

יח. בעת הבריאה ברא הקב"ה את הבריאה כולה על ידי מאמר פיו בכל יום ויום וכלשון הפסוקים ויאמר אלוקים יהי אור ויאמר אלוקים תדשא הארץ דשא וכו', אך בתחילת הבריאה כבר ברא הקב"ה במאמר בראשית את כלליות הבריאה רק שכל בריאה ובריאה יצאה ונתגלתה ביום הראוי לה.

מאמר ראשון זה שנקרא 'בראשית' הוא הפסוק הראשון שבתורה שיש בו כ"ח אותיות שהם כלליות הבריאה הנקראים כ"ח אתוון דמעשה בראשית.

יט. כי הוא נקרא מאמר סתום, כי במאמר זה לא נכתב אלא בריאת שמים וארץ אשר בה כלולים כל הבריאה כולה, ובמאמרים האחרים נתפרשו הנבראים בשמותיהם כדוגמת האור והחושך האילנות והחיות וכיו"ב, אך כל המאמרות שנתפרשו לאחמ"כ לברוא את כל חלקי הבריאה, היו מתחילה סתומים ונעלמים במאמר 'בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ'.

נבוכדנצר להעמיד לפניו יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין בָּהֶם כָּל מאוּם וְטוֹבֵי מַרְאֶה וּמַשְׂכִּילִים בְּכל חָכְמָה וְיֹדְעֵי דַעַת וּמְבִינֵי מַדָּע וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד וְכוּ' – שלְפִי פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא מדבר מן הכח הנצרך לעמוד בהיכלו של מלך מתוך אימתו ויראתו (ראה רש"י שם), הַיְנוּ כֹּחַ מַמָּשׁ, כִּי בְּוַדַּאי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ וּגְבוּרָה – יראה גדולה לַעֲמֹד בָּזֶה, להיזהר בכל תנועה ותנועה ממעשיהם שיהיו כפי רצון המלך כדי שֶׁיִּזְכּוּ לִהְיוֹת בְּהֵיכָלָא דְמַלְכָּא[כ], אֲשֶׁר שָׁם הַכָּבוֹד הוּא כֻּלּוֹ אומֵר, בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן דְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית כַּנַּ"ל ואם אינו נזהר בכבוד המלך כראוי לו הרי הוא מורד במלכות ח"ו, וזהו כח הצדיקים אשר יש בהם כח לעמוד בהיכל המלך כראוי, ולגלות ולתקן כבודו יתברך בשלימות.

סיכום שלבי התורה

יש ב' בחינות מוחין – מוחין של א"י ומוחין של חו"ל ✧ כשנופל לבחינת מוחין של חו"ל נעשה מחלוקת ✧ המחלוקת שיש בא"י היא מתוך מה שהמוחין של חו"ל מבקשים תיקון כאשר יתבאר לקמן באות ח' ✧

✧ תכלית הבריאה ותיקונה היא לגלות כבוד השם בכל חלק וחלק בבריאה ✧ הצדיקים יש בהם כח לתקן כבוד זה בשלמות ✧

הערות והוספות

כ. ולכן הצדיקים הגדולים שרויים ביראה עליונה בכל עת מחמת שהם עומדים ב'היכל המלך', וכמבואר באריכות בחיי"מ על היראה גדולה שהיתה שורה אצל רביה"ק עד שהיתה היראה מורגשת מסביב לכתלי ביתו וכו', וזה לשון הרמ"א בפתיחת השולחן ערוך (השכמת הבוקר א, א) "שויתי ה' לנגדי תמיד" הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלהים; כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כישיבתו ותנועותיו ועסקיו **והוא לפני מלך גדול**; ולא דיבורו והרחבת פיו כרצונו, והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדיבורו **במושב המלך**. כל שכן כשישים האדם אל ליבו שהמלך הגדול הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר: "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'", מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד. ע"כ.

יוסיף לבאר כי עיקר גילוי הכבוד הנ"ל הוא ע"י לידת האדם ומעשיו

- ה -

וְאף שיש כבוד פרטי ומיוחד בכל חלק וחלק בבריאה כנ"ל, אבל עִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלֶּה רַק עַל-יְדֵי הָאָדָם – האיש הישראלי[כא]. **כִּי הָאָדָם הוּא תַּכְלִית כָּל הַנִּבְרָאִים**, וכמאמרם (ברכות ו:): **כי זה כל האדם** - א"ר אלעזר אמר הקב"ה כל העולם כלו לא נברא אלא בשביל זה, **כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל הָאָדָם כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי הָאָדָם** אשר יקיים רצון ד' ומצוותיו כראוי, **וּמאחר שעל ידי עבודת האדם יתגלה כבודו עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה בעצמה, בְּכָל שֶׁנּוֹלָדִין וְנִתְרַבִּין בְּנֵי-אָדָם בְּיוֹתֵר**[כב], **עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד – עַל-יְדֵי בְּנֵי-אָדָם**[כג] **כַּנַּ"ל כי מאחר והאדם יש בו כח לגלות כבודו הש"י ע"י מעשיו, לכן כבר בלידת האדם מתגלה כבודו יתברך**[כד].[כה]

הערות והוספות

כא. פשוט כי כוונתו לאיש הישראלי דייקא אשר ע"י מעשיו מתגדל כבוד הדם יתברך ולכן כבר בהוולדו עלי אדמות מתגלה כבוד השם כאשר יתבאר בסמוך, וכך דרשו חז"ל (יבמות סא:) **"נאמר: ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, אתם קרויין אדם, ואין העובדי כוכבים קרויין אדם"**

כב. בנותן טעם להביא כאן שיחתו הקדושה בענין זה: "אָמַר: אַ יוד בֶּעדַארף בֶּעטִין עֶר זָאל הָאבֶּען אַ סַאף קִינְדֶער ווִי אַזוי זיי ווָעלִין זַיין, ווָארִין אַז מָשִׁיחַ ווָעט קוּמֶען, אוּן ווָעט פַארעכטֶען דִי גַאנְצֶע ווָעלְט, ווָעט זַיין אַ תְּקוּפּוּ צוּ אַלֶע דוֹרוֹת עַד אָדָם הָרִאשׁוֹן. [יְהוּדִי צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ שֶׁיִּהְיוּ לוֹ הַרְבֵּה יְלָדִים שֶׁיִּהְיוּ כְּמוֹ שֶׁיִּהְיוּ, כִּי כְּשֶׁמָּשִׁיחַ יָבוֹא וְיִתַּקֵּן אֶת כָּל הָעוֹלָם יִהְיֶה תְּקוּפּוּ לְכָל הַדּוֹרוֹת עַד אָדָם הָרִאשׁוֹן]" (כוכבי אור, שיחות וסיפורים ד').

כג. כִּי כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁהוּא תַּכְלִית הַבְּרִיאָה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיַּכִּיר קוֹנוֹ וְיַגְדִּיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל. כִּי בְּכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְהַכִּיר אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם וַיַּגְדִּיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הָאָדָם, וְעַל-כֵּן הָאָדָם עִקַּר הַבְּרִיאָה (ליקו"ה ברה"פ ד' י).

כד. כי מאחר שתפקידו של כל אדם הוא לגלות כבוד ד' ע"י מעשיו הטובים במשך ימי חייו, לכן בלידתו מתגלה כבוד זה 'בכח', אשר יתבטא 'בפועל' ע"י מעשיו במשך ימי חייו.

כה. ומובן ממילא מקשרי המאמר, כי הצדיקים יודעים לגלות כבוד ד' מכל אחד ואחד, היינו לגלות ע"י כל אדם באשר הוא כי גם יכול לגלות כבודו יתברך, והוא ע"י שמטיבים מעשי הדור ומחזקים ומעוררים כל אחד ואחד לקיים רצון ד' ולהידבק בו כראוי.

סיכום שלבי התורה

יש ב' בחינות מוחין - מוחין של א"י ומוחין של חו"ל ✧ כשנופל לבחינת מוחין של חו"ל נעשה מחלוקת ✧ המחלוקת שיש בא"י היא מתוך מה שהמוחין של חו"ל מבקשים תקון כאשר יתבאר לקמן באות ח' ✧

✧תכלית הבריאה ותיקונה היא לגלות כבוד השם בכל חלק וחלק בבריאה ✧ הצדיקים יש בהם כח לתקן כבוד זה בשלמות ✧ עיקר גילוי כבוד זה הוא ע"י הולדת בני אדם ✧

יבאר מהיכן ממשיכין הולדת בני אדם

- ו -

וְדַע, כִּי מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הנ"ל **הֵם בְּחִינַת נֹעַם, וּמֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים,** כְּמוֹ **שֶׁכָּתוּב** כי הקב"ה אומר אל הנביא כי יחלק העם לשתי ממלכות (זכריה יא) **לְאַחַד קָרָאתִי נֹעַם וּלְאַחַד קָרָאתִי חֹבְלִים וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (סנהדרין כד) **נֹעַם – אֵלּוּ תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים שֶׁבְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁמַּנְעִימִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה** [- נוחין זה לזה ומעיינין יחדו ומתקנין זה את זה (ע"פ רש"י שם)] והיא בחינת מוחין של ארץ ישראל הנ"ל שיכולין להשוות דעתן יחד בנעימות, **וחֹבְלִים – אֵלּוּ תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים שֶׁבְּחוּץ-לָאָרֶץ, שֶׁחוֹבְלִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה** [- מקשין זה לזה מתוך חימה (ע"פ רש"י שם)][כו], והיא בחינת מוחין של חוץ לארץ שאין יכולין להשוות דעתן יחד.

הרי לנו כי המוחין הם בשתי בחינות - נועם וחובלים, כעת יבאר מאיזה בחינת מוחין נמשכת ההולדה אשר על ידה מתגלה הכבוד כנ"ל, כי ההולדה נמשכת תמיד מן המוחין כידוע.

וְעִקַּר הַהוֹלָדָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן – מוחין של ארץ ישראל [- ראה הערה[כז]] **כִּי מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן** אשר כולו נעימות אהבה ושלום, **נִתְעוֹרְרִין**

הערות והוספות

כו. בוודאי אין הכוונה כי הת"ח שבחו"ל פוגמים ח"ו בכבוד השם בבחינת מוחין של חו"ל, אלא אדרבא מחמת שהם בחו"ל אשר שם המוחין פגומים על כן הם מוכרחים ללמוד באופן זה, ודייקא עי"ז הם מתקנים המוחין של חו"ל כאשר יתבאר ענין זה לקמן.

כז. ביאור הענין בפשיטות (ע"פ ליקו"ה וביאוה"ל): ספירת הבינה מכונה בשם 'נועם שהיא בגימט' קס"א ואבא מלובש בה' כלשון

אצל בני האדם שֶׁלְּהוֹבִין דְּרְחִימוּתָא אֲשֶׁר עַל-יָדָם בָּא הַהוֹלָדָה בִּבְחִינַת (שמואל־ב א) **מה שאמר דוד על אהבתו ליונתן: נָעַמְתָּ לִּי מְאֹד - עי"ז נִפְלְאַתָה אַהֲבָתְךָ לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים שֶׁעַל-יְדֵי נֹעַם הָעֶלְיוֹן מִתְעוֹרֵר הָאַהֲבָה בְּחִינַת שֶׁלְּהוֹבִין דְּרְחִימוּתָא שֶׁעַל-יָדָם הַהוֹלָדָה אשר ע"י הולדה זו נתגלה ונתגדל כבוד השם יתברך, נמצא כי ההולדה נמשכת על ידי מוחין של ארץ ישראל דייקא.**

סיכום שלבי התורה

יש ב' בחינות מוחין – מוחין של א"י ומוחין של חו"ל ✧ כשנופל לבחינת מוחין של חו"ל נעשה מחלוקת ✧ המחלוקת שיש בא"י היא מתוך מה שהמוחין של חו"ל מבקשים תקון כאשר יתבאר לקמן באות ח' ✧

✧ תכלית הבריאה ותיקונה היא לגלות כבוד השם בכל חלק וחלק בבריאה ✧ הצדיקים יש בהם כח לתקן כבוד זה בשלמות ✧ עיקר גילוי כבוד זה הוא ע"י הולדת בני אדם ✧ כח הולדה זו נמשך מן ה'נועם העליון' – מוחין של 'ארץ ישראל' ✧

יבאר ע"י איזה כלי ממשיכין ההולדה מן ה'נועם העליון'

- ז -

וְנֹעַם הָעֶלְיוֹן – החיות האלוקית של הבריאה/מוחין של ארץ ישראל[כח] **שׁוֹפֵעַ תָּמִיד כי מבלי השפעה זו אין הבריאה מתקיימת כלל, רק שהיא נשפעת בצמצום כדי חיות הבריאה, אֲבָל צְרִיכִין כְּלִי לְקַבֵּל עַל-יָדוֹ שֶׁפַּע נֹעַם הָעֶלְיוֹן,**

הערות והוספות

מוהרנ"ת, דהיינו החכמה והבינה שהם שורש המוחין הם בחינת נועם, ומקור ומקום מוחין אלו הוא למעלה מהם בספירת הכתר כידוע.

ה'נועם העליון' - הוא שורש מוחין של ארץ ישראל, שורש חיות הבריאה ונשמות ישראל, כאשר גם הוא מקבל יותר ויותר ממה שנשפע עליו מלמעלה וכמבואר לקמן באות ח'.

כח. וְשֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הָאַהֲבוֹת וְהַתַּעֲנוּגִים הוּא בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִשְׁתַּלְשְׁלִין וְנִמְשָׁכִין כָּל נְעִימַת הַטְּעָמִים וְהַתַּעֲנוּגִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר בִּבְחִינַת: "מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים (שיר השירים ז, ז) שֶׁכָּל הָאַהֲבוֹת שֶׁמִּלְבָּשִׁין בְּכָל הַתַּעֲנוּגִים, כֻּלָּם נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן מִבְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן (ליקו"ה ברה"פ ד, א) כי נועם העליון הוא הטוב של הקב"ה בעצמו במידותיו ובהנהגותיו, והנאות טובתו הבאים לכל אחד ואחד הם התגלות הכבוד הבאים עי"ז.

היינו שצריכים לעשות כלי אשר על ידו תתעורר ריבוי השפעה מנועם העליון שיוכל לקבל ממנה ביותר כדי להמשיך ההולדה[כט].

וְדַע, שֶׁעַל־יְדֵי צְדָקָה נַעֲשֶׂה הַכְּלִי לְקַבֵּל עַל־יָדָהּ ריבוי שפע מִנְּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁלְּהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא המביאים להולדה כנ"ל, כִּי צְדָקָה הִיא נְדִיבוּת לֵב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות כה) **מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי**[ל], **וּנְדִיבוּת לֵב, הַיְנוּ שֶׁנִּפְתָּח וְנִתְנַדֵּב הַלֵּב, כי נדיבות הלב היא ׳פתיחת הלב׳ להתנדב, וְעַל־יְדֵי־זֶה שנותן צדקה נִפְתָּחִין שְׁבִילִין דִּלְבָּא**[לא] **אשר הוא משכן האהבה** (וכמאמר הכתוב: ואהבת וכו׳ בכל לבבך), **וְנַעֲשִׂין כְּלִי לְקַבֵּל שַׁלְּהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא** [-שלהבת האהבה], **שֶׁנִּמְשָׁכִין מִנְּעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל**[לב] [לג] **אשר על ידם באה ההולדה.**

הערות והוספות

כט. אף כי פשיטות דבריו נראה שמדבר מן הכלי לקבל השפע ששופע תמיד, אך מקשרי המאמר מובן כי כוונתו לעורר ׳עת׳ הזאת אשר בה הנועם העליון שופע ביותר, וזה שכתב כי נועם העליון שופע תמיד, ולמעלה כתב כי המוחין מבקשים תיקון ׳בעת׳ ששופע נועם העליון, כי בא לבאר כי אף שהוא שופע תמיד אבל יש זמן שבו הוא שופע ביותר, והוא מפורש בדבריו לקמן (תחילת אות ח׳ בביאורינו) מש"כ **וְאֲזַי כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ נְעַם הָעֶלְיוֹן עַל־יְדֵי הַכְּלִי הַנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי צְדָקָה**, כי ריבוי השפע הוא על ידי כלי הצדקה.

ופשט הדבר מובן וידוע, כי במעשיו הטובים ובפרט ע"י צדקה כמובאר בליקו"ה על מאמר זה, מעורר האדם היחוד הלעיון להשפיע שפע חדש ומרובה כדי להמשיך ממנו השפעות טובות והולדות קדושות.

ל. כי פסוק זה נאמר בעת בנין המשכן שהוא מקור קדושת ארץ ישראל כמבואר באריכות בביאוה"ל אות ה׳ ועוד.

לא. לכאורה צ"ע כי מהראיה שהביא משמע כי ע"י פתיחת הלב נותן צדקה וכמאמר הכתוב כל איש ידבנו לבו הוא יתן צדקה וממנו תקחו את תרומתי, וכאן מבאר רבינו כי על ידי הצדקה נפתח הלב.

וביאור הענין הוא בפשיטות, כי בוודאי צריך לשבר אכזריות שבלבו כדי ליתן צדקה וכמבואר לעיל בתורה ד׳, אך במעשה הצדקה עצמה הרי הוא משבר תאוות לבו ופותח לבו לרוחה ועי"ז נפתחין שבילין דליבא לקבל בהם שלהובין דרחימותא.

לב. ומקשרי המאמר מובן בפשיטות כי מאחר שמוחין של א"י הם בבחינת שלום שאין בה מחלוקת אלא אהבה בין איש לאחיו ע"כ ע"י ההמשכה מנועם העליון מתעוררת אהבה זו.

לג. מדברי מוהרנ"ת בליקו"ה (הל׳ ברה"פ ד ובהל׳ תפיה"מ ו וביותר בדברי ראבר"נ בביאור הליקוטים) מתבאר כי כל עשיה דקדושה אשר מתעורר בלב האדם מתוך רצון והתשוקות ואפילו הרצון בעצמו ובפרט עבודת התפילה, כל אלו הם בבחינת הצדקה שמעוררים המשכה והשפעה מן הנועם העליון, אך עיקר התיקון הוא על ידי צדקה ממש.

יבאר כי כלי הצדקה אשר על ידו ממשיכין ההולדה הוא ע"י צדקה של ארץ ישראל דייקא

וְיֵשׁ צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל - שנותן עבור עניי ועניני קדושת ארץ ישראל **וְיֵשׁ צְדָקָה שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ** – שנותן לעניי חו"ל, וכיון שצריך להמשיך מן הנועם העליון דהיינו מן המוחין של ארץ ישראל, לכן **עִקַּר הוּא הַצְּדָקָה שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל**[לד], **שֶׁעַל-יְדֵהּ**[לה] דייקא **נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל מִנֹּעַם הָעֶלְיוֹן**[לו], כי מוחין אלו הם בחינת נועם ואהבה **שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל**.

יביא ראיות מן הכתובים לכל שלבי גילוי הכבוד שנתבארו כאן

וּמה שאמרנו כי הצדקה הוא כלי להמשיך ההולדה, זֶה בְּחִינַת (הושע י) **זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה – עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל**.

וּמה שאמרנו כי ע"י צדקה ממשיכין ההולדה מן הנועם העליון זֶה בְּחִינַת (בראשית לז) **אֵלֶּה תוֹלְדוֹת - יַעֲקֹב יוֹסֵף, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַהוֹלָדָה – עַל-יְדֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תהלים צט) **מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ** הרי כי מעשה צדקת ד' נאמרו אצל יעקב דייקא, כי הוא היה 'עיקר'[לז] **ההולדה דקדושה, וְעִקַּר הַהוֹלָדָה עַל-יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל**, (שֶׁהִיא הַכְּלִי

הערות והוספות

לד. כי ע"י הצדקה לא"י שנותן כח ומעורר בחינת א"י, הוא זוכה להשפיע עליו מן הנועם העליון דהיינו ממוחין של א"י, אבל בצדקה שנותן לחו"ל אין בחינה זו מתעוררת להשפיע עליו.

לה. ובליקו"ה (כאו"א ב, ח) מבאר כי מכיון שנותן צדקה לעני 'הגון' אשר ע"י צדקה זו יוכל לקיים מצוות התורה אשר הם גילוי כבודו יתברך, לכן ע"י צדקה זו מתעורר בחינת נועם העליון להמשיך הולדה כנ"ל.

לו. ומחמת הבלבול והסערה שנתהוה בזמן רבינו ז"ל בענין צדקה של ארץ ישראל אשר על ענין זה נסוב אמירת המאמר כמובא, לכן נתקלקל ענין צדקה של א"י אשר גרם להתפתחות מחלוקת זו כמובן מדבריו.

לז. אַף-עַל-פִּי שֶׁהָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים אַבְרָהָם וְיִצְחָק טָרְחוּ מְאֹד וְהִמְשִׁיכוּ אֶת הַנֹּעַם בְּתִקּוּן גָּדוֹל וְתִקְּנוּ גַּם אֶת הַחוֹבְלִים וְהִמְשִׁיכוּ הוֹלָדוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם יִצְחָק שֶׁנּוֹלַד מֵאַבְרָהָם, וְיַעֲקֹב מִיִּצְחָק, אַף אַף-עַל-פִּי-כֵן נִתְעוֹרְרוּ חוֹבְלִים פְּגוּמִים מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם אָז, וְעַל-יְדֵי-זֶה יָצְאוּ מֵהוֹלָדוֹת שֶׁלָּהֶם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל. אֲבָל יַעֲקֹב הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְהִמְשִׁיךְ הַהוֹלָדָה שֶׁלּוֹ רַק עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַנֹּעַם לְבַד. וְכָל הַחוֹבְלִים שֶׁרָצוּ לְהִתְאַחֵז בּוֹ כְּלָם נִתְתַּקְּנוּ, כִּי בְּגִדֶּל כֹּחוֹ תִּקֵּן כְּלָם עַל-יְדֵי גֹּדֶל הָאֱמֶת שֶׁהָיָה בּוֹ (ליקו"ה תפילת המנחה ו, ו).

לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל, וְיוֹסֵף הוּא בְּחִינַת נֹעַם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר ענין יוסף לְקַמָּן (אות ט'), וזה שאמר הכתוב: 'ואלה תולדות' – כך הוא סדר ההולדה, 'יעקב' – ע"י הצדקה, 'יוסף' – ממשיך השפעת נועם העליון אשר על ידה נעשית ההולדה כנ"ל.

וְעַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה, דְּהַיְנוּ שְׁנוֹלָדִין וְנִתְרַבִּין בְּנֵי-אָדָם, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת (שם כב) **כָּל זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ לְהקב"ה, כִּי עַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה כַּבְּדוּהוּ, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל.**

סיכום שלבי התורה

יש ב' בחינות מוחין – מוחין של א"י ומוחין של חו"ל ✧ כשנופל לבחינת מוחין של חו"ל נעשה מחלוקת ✧ המחלוקת שיש בא"י היא מתוך מה שהמוחין של חו"ל מבקשים תקון כאשר יתבאר לקמן באות ח' ✧

✧ תכלית הבריאה ותיקונה היא לגלות כבוד השם בכל חלק וחלק בבריאה ✧ הצדיקים יש בהם כח לתקן כבוד זה בשלמות ✧ עיקר גילוי כבוד זה הוא ע"י הולדת בני אדם ✧ כח הולדה זו נמשך מן ה'נועם העליון' ✧ הצדקה של א"י הוא הכלי להמשיך על ידו כלי ההולדה מן הנועם העליון ✧

כעת יחזור לבאר מה שפתח בו לעיל באות ב' מדוע יש מחלוקת גם בארץ ישראל אך תחילה יבאר סדר התיקון עד שישלים הענין לקמן (באות י')

תחילה יבאר סדר תיקון מוחין של חו"ל

– ח –

וַאֲזַי בְּשֶׁשּׁוֹפְעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הַכְּלִי הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי צְדָקָה בְּשֶׁכְּלֵל הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל, וְעי"ז, גַּם בְּחִינַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הַמּוֹחִין, מְקַבֵּל וְנִשְׁפָּע עוֹד מִמַּעְלָה יוֹתֵר – ממקור המוחין[לח] כַּיָּדוּעַ, כי ע"י שמעורר הנועם העליון להשפיע משם שפע מוחין מתעורר הנועם העליון להמשיך אליו עוד מלמעלה, **וַאֲזַי כאשר מתעורר שפע וריבוי של מוחין של ארץ ישראל/נועם העליון באים אֵלּוּ הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים כנ"ל, וְהֵם נוֹפְלִים** ומתחברים

הערות והוספות

לח. כי הם יונקים ומקבלים מספירת הכתר שהיא למעלה מהם.

גַּם-כֵּן בְּאֵלּוּ הַמּוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם, כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי-זֶה[לט], כִּי אָז בעת השפעת הנועם העליון הוּא זְמַן תִּקּוּנָם שֶׁל אֵלּוּ הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ כאשר יתבאר:

כִּי עִקַּר פְּגַם וְקִלְקוּל הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵינָם יְכוֹלִים לִינֹק מִמּוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַאֲזַי הֵם בְּחִינַת מוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ מַמָּשׁ וְזֶהוּ קִלְקוּלָם כַּנַּ"ל (באות א'). וְקלקול המוחין ע"י פגם הכבוד זֶה בְּחִינַת (משלי י"ג) בָּז לְדָבָר יֵחָבֵל לוֹ [מי שהוא בז לדבר מצוה, הרי הוא חובל בעצמו (ע"פ רש"י)] כִּי בָּז לְדָבָר הַיְנוּ בְּזִיּוֹנוֹת הֶפֶךְ הַכָּבוֹד, עַל-יְדֵי-זֶה יֵחָבֵל לוֹ, הַיְנוּ שנופל לבחינת מוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים כנ"ל [וכעת נצרך לתקנם על ידי הכבוד/מוחין של א"י שפגם בהם], כִּי עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד נִשְׁאָרִין הַמּוֹחִין שלו קטנים ומקולקלים בִּבְחִינַת חוֹבְלִים שֶׁהֵם מוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ כַּנַּ"ל ואין יכול להשיג בחינת מוחין של א"י, נִמְצָא שֶׁעִקַּר קִלְקוּל הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד.

וְעַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן עַל-יְדֵי הַכְּלִי שֶׁל צְדָקָה בְּשִׁבְיל הוֹלָדָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, אָז הוּא זְמַן תִּקּוּנָם שֶׁל הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד עַל-יְדֵי-זֶה הֵם יְכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן, כִּי בעת התגלות הכבוד יכולים גם בעלי המוחין של חו"ל לגלות ולהשיג יותר כבודו יתברך במקומם המקולקל, כִּי עִקַּר הַקִּלְקוּל שֶׁלָּהֶם הָיָה עַל-יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן בְּעֵת שֶׁשּׁוֹפֵעַ נֹעַם הָעֶלְיוֹן בְּשִׁבְיל הוֹלָדָה כַּנַּ"ל אָז בָּאִים הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים וְנוֹפְלִים - נכללים בְּמוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם היינו שגם מי שיש בו השגה קטנה ומרוחקת מן השם יתברך נופל ומתחבר לבחינת מוחין של א"י כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל ולחזור ולהשיג את הקב"ה בכל פרט ופרט ולקיים רצונו, ונפילה וחיבור זה בתוך המוחין של א"י היא פעולת תיקון המוחין של חו"ל, כי כל קלקולם הוא מה שנפרדו ממוחין של א"י כנ"ל, על כן כשבאים ונופלים וחוזרים

הערות והוספות

לט. וביאורו אצל האדם לעובדא ולמעשה הוא, כי גם מי שהוא מרוחק מאוד ממוחין של א"י ואין רואה השגחת הש"י וגילויי כבודו, אך בעת הריבוי היינו בעת גילוי כבוד ד' על ידי השפעת הנועם העליון, גם הרחוקים באים ומתקרבים מחדש אל הש"י.

למוחין אלו של א״י הרי הם מתוקנים ועומדים, [אך לפעמים אין התיקון נשלם עדיין אחר נפילה זו אלא החובלים מתגברים על הנעימים כאשר יתבאר בסמוך].

סיכום שלבי התורה

יש ב׳ בחינות מוחין – מוחין של א״י ומוחין של חו״ל ✧ כשנופל לבחינת מוחין של חו״ל נעשה מחלוקת ✧ המחלוקת שיש בא״י היא מתוך מה שהמוחין של חו״ל מבקשים תקון כאשר יתבאר ✧

✧ תכלית הבריאה ותיקונה היא לגלות כבוד השם בכל חלק וחלק בבריאה ✧ הצדיקים יש בהם כח לתקן כבוד זה בשלמות ✧ עיקר גילוי כבוד זה הוא ע״י הולדת בני אדם ✧ כח הולדה זו נמשך מן ה׳נועם העליון׳ ✧ הצדקה של א״י הוא הכלי להמשיך על ידו כלי ההולדה מן הנועם העליון ✧

✧ יחזור לבאר מדוע יש מחלוקת גם בארץ ישראל: בעת ששופע נועם העליון כנ״ל באים המוחין של חו״ל להתתקן בשרשם ונופלים בתוך המוחין של א״י ✧

כעת ילביש ענין תיקון המוחין במאמר הכתוב שפתח בו בתחילת המאמר

- ט -

וְזֶה (תהלים טז) **חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִימִים וכו׳ - חֲבָלִים, הַיְנוּ הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, הֵם נוֹפְלִים בַּנְּעִימִים הַיְנוּ בְּמוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם כַּנַּ״ל בְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ״ל.**

וְזֶהוּ מה שסיים הכתוב כי חבלים נפלו לי בנעימים ע״י: **׳אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי׳, כִּי נַחֲלָת – זֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת** (דברים לב) **יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, בְּחִינַת צְדָקָה כנ״ל. שָׁפְרָה – זֶה בְּחִינַת יוֹסֵף,** כי ׳שופרא׳ הוא לשון ׳יופי׳ **בְּחִינַת** מה שנאמר אצל יוסף (בראשית לט) **וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וְכוּ׳, וְיִפֶּה תֹּאַר הוא** בחינת מוחין של ארץ ישראל, **כִּי זֶה בְּחִינַת יְפֵה תֹאַר הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד**[מ] **וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (סנהדרין צג:) **אִישׁ תֹּאַר שֶׁמַּרְאֶה פָּנִים בַּהֲלָכָה** [- ראה

הערות והוספות

מ. אמנם אצל דוד נאמר איש תואר ולא יפה תואר, אך הכוונה היא לכלליות הכתובים שם, כי נאמר בו ׳**יפה** מראה׳ ו׳איש **תואר**׳.

הערה[מא]), הַיְנוּ שלימודו היה בִּבְחִינַת מֹחִין של א"י בְּחִינַת נֹעַם שֶׁמַּנְעִימִים בַּהֲלָכָה כַּנַּ"ל. וְעַל-יְדֵי שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ - יַעֲקֹב בחינת צדקה וְאשר על ידו ממשיך הנועם העליון בבחינת יוֹסֵף, שֶׁהֵם בְּחִינַת נַחֲלָת - שָׁפְרָה, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה הַהוֹלָדָה שֶׁאָז הַחוֹבְלִים נוֹפְלִים בַּנְּעִימִים כַּנַּ"ל, וכך יתפרש הכתוב: 'חבלים' – מוחין של חו"ל, 'נפלו' לי – באים להתתקן, 'בנעימים' – בתוך מוחין של א"י, כאשר: אף 'נחלת' – ע"י הצדקה, מתעורר בחינת: 'שפרה' עלי – הנועם העליון, אזי ממשיך כח ההולדה אשר על ידי זה מתגלה הכבוד ביותר ואזי באים המוחין להתתקן.

וְזֶה מה שנאמר אצל יַעֲקֹב לשון 'חֶבֶל' נַחֲלָתוֹ, כי חֶבֶל זֶה בְּחִינַת חוֹבְלִים הַנַּ"ל, שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁעַל-יָדָהּ הַהוֹלָדָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקְּנִים הַחוֹבְלִים שֶׁהֵם הַמֹּחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת חֶבְלֵי לֵדָה – הייסורים טרם ההולדה, כי הם בְּחִינַת חוֹבְלִים הַנַּ"ל שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי הַלֵּדָה כַּנַּ"ל כי היסורים – החובלים מתתקנים ע"י ההולדה דייקא כנ"ל, וגם מובן כי לכן החבלים באים דייקא בזמן ההולדה כי הם באים להתתקן בזמן ההולדה ע"י התגלות הכבוד הנ"ל, גַּם זֶהוּ בְּחִינַת שָׁפְרָה הַנַּ"ל בחינת יוסף שעל ידו ממשיכין ההולדה מהנועם העליון כנ"ל, כי הוא בְּחִינַת 'שָׁפִיר' – לשון 'שפרה' וְשִׁלְיָא [- העור והמקום שהולד מתגדל בו] בְּחִינַת הוֹלָדָה וְכַנַּ"ל.

הערות והוספות

מא. פשטות כוונתם היא שהיה מביא ראיה לדבריו כמו שביאר רש"י שם, אך רבינו לומד שהיה מראה פנים בבחינת הארה ונעימות, ויתכן כי הוא גם מקושר אל הפשט כי ע"י שהיה מביא ראיה שוב לא היה נחלקים בדברים, ובזה תיקן בחינת חובלים כאשר הודו לדבריו והשוו דעתן יחד בבחינת מוחין של א"י, ואמנם כן אמרו על דוד המע"ה (סנהדרין צג:) כי הלכה כמותו בכל מקום.

סיכום שלבי התורה

יש ב' בחינות מוחין – מוחין של א"י ומוחין של חו"ל ✧ כשנופל לבחינת מוחין של חו"ל נעשה מחלוקת ✧ המחלוקת שיש בא"י היא מתוך מה שהמוחין של חו"ל מבקשים תקון כאשר יתבאר לקמן באות ח' ✧

✧ תכלית הבריאה ותיקונה היא לגלות כבוד השם בכל חלק וחלק בבריאה ✧ הצדיקים יש בהם כח לתקן כבוד זה בשלמות ✧ עיקר גילוי כבוד זה הוא ע"י הולדת בני אדם ✧ כח הולדה זו נמשך מן ה'נועם העליון' ✧ הצדקה של א"י הוא הכלי להמשיך על ידו כלי ההולדה מן הנועם העליון ✧

✧ יחזור לבאר מדוע יש מחלוקת גם בארץ ישראל: בעת ששופע נועם העליון כנ"ל באים המוחין של חו"ל להתתקן בשרשם ונופלים בתוך המוחין של א"י ✧ ילביש ענין תקון המוחין בפסוק 'חבלים נפלו לי וכו' ✧

יסיים לבאר מדוע יש מחלוקת גם בארץ ישראל

– ו –

וּמֵחֲמַת שֶׁהַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים שֶׁחוֹבְלִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה כִּי אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשְׁוֹת דַּעְתָּן יַחַד כַּנַּ"ל, הֵם נוֹפְלִים בְּמוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נֹעַם כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן כַּנַּ"ל. עַל-כֵּן לִפְעָמִים כְּשֶׁשּׁוֹפְעִים הַרְבֵּה - שהמוחין של חו"ל פגומים מאוד בפגם הכבוד חַם וְשָׁלוֹם, אָזַי לא דימב שֶׁאֵינָם יְכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן מחמת גודל הפגם, אַדְרַבָּא הם גּוֹרְמִים פְּגָם גַּם לְהַמּוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וַאֲזַי גַּם הַמּוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ- יִשְׂרָאֵל אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשְׁוֹת עַצְמָן, כִּי נִפְגְּמוּ חַם וְשָׁלוֹם עַל-יְדֵי הַמּוֹחִין הַפְּגוּמִים שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹכָם כַּנַּ"למג,

הערות והוספות

מב. לשון מוהרנ"ת בליקו"ה.

מג. כי לפעמים כשהאדם פגום כל כך אזי בבואו להתתקן צריך גבורה אמתית ולהמשיך עליו קדושה גדולה ולשוב בתשובה בכל לבו כדי להגתבר עי"ז על ה'חובלים', וכדי שלא יפגום במעשיו בחכמתו את חלקו הטוב ולא יפגום במחשבתו את דברי התורה ומצוותיה, לכן צריך להרבות מוחין של א"י כל כך עד שיוכל להתתקן על ידם לגמרי, ובליקו"ה (ברה"פ ד, ו) מבאר ענין זה לעובדא ולמעשה:

זֶה בְּחִינַת כָּל הַהִתְגָּרוּת וְהַהִתְגַּבְּרוּת שֶׁמִּתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר עַל כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְעוֹרֵר הָאָדָם יוֹתֵר לִכְנֹס לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ מִתְעוֹרֵר כְּנֶגְדּוֹ הַבַּעַל דָּבָר בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: 'כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ" כִּי עִקַּר כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נִמְשָׁךְ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מִבְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהִיא כְּלַל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ג, יז) "דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם". וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם רוֹצֶה לִכְנֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה יוֹתֵר שֶׁאָז

מד, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל גַּם-כֵּן מה.

סיכום שלבי התורה

יש ב' בחינות מוחין – מוחין של א"י ומוחין של חו"ל ✧ כשנופל לבחינת מוחין של חו"ל נעשה מחלוקת ✧ המחלוקת שיש בא"י היא מתוך מה שהמוחין של חו"ל מבקשים תקון כאשר יתבאר לקמן באות ח' ✧

✧ תכלית הבריאה ותיקונה היא לגלות כבוד השם בכל חלק וחלק בבריאה ✧ הצדיקים יש בהם כח לתקן כבוד זה בשלמות ✧ עיקר גילוי כבוד זה הוא ע"י הולדת בני אדם ✧ כח הולדה זו נמשך מן ה'נועם העליון' ✧ הצדקה של א"י הוא הכלי להמשיך על ידו כלי ההולדה מן הנועם העליון ✧

✧ חוזר לבאר מדוע יש מחלוקת גם בארץ ישראל: בעת ששופע נועם העליון כנ"ל באים המוחין של חו"ל להתתקן בשרשם ונופלים בתוך המוחין של א"י ✧ מלביש ענין תקון המוחין בפסוק 'חבלים נפלו לי' ✧ לפעמים המוחין של חו"ל הבאים להתתקן בתוך המוחין של א"י פגומים כל כך עד שפוגמים גם את המוחין של א"י בפגם המחלוקת ✧

השלמה א':

וּכְלַל הַדְּבָרִים – כִּי כָּל הַנִּבְרָאִים וְכָל הַהוֹלָדוֹת כֻּלָּם הֵם רַק בְּשָׁבִיל הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעִקַּר הַהוֹלָדָה עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁעַל-יָדָהּ נַעֲשֶׂה הַלֵּב כְּלִי לְקַבֵּל מִנּעַם הָעֶלְיוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הַהוֹלָדָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל.

הערות והוספות

נִמְשָׁךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל קְדֻשַּׁת הַנּעַם הָעֶלְיוֹן בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן בָּאִים בְּחִינַת הַחוּבְלִים לְהִתְתַּקֵּן כַּנַּ"ל, וַאֲזַי כְּמוֹ כֵן מִתְעוֹרֵר הָרַע שֶׁבַּחוּבְלִים וּמִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ לְמָנְעוֹ, כִּי כָּל הַחֲטָאִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֶחְיְזָתָם מֵהַחוּבְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּינוּ זַ"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (ליקוטי מוהר"ן סב) שֶׁיֵּצֶר הָרָע הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת. וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים הַחֲטָאִים בְּשֵׁם חַבָּלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נחמיה א, ז) חָבֹל חָבַלְנוּ לָךְ", כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַחוּבְלִים כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם מֻחָדָשׁ כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבַּחוּבְלִים בְּכָל פַּעַם וּלְתַקֵּן הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם, לַהֲפֹךְ הַחוּבְלִים לִבְחִינַת נֹעַם שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַמּוֹחִין בִּבְחִינַת מוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמּוֹחַ וְהַחָכְמָה וְכַנַּ"ל.

מד. ובליקו"ה (כאו"א שם, יב) מבאר מקשרי המאמר, כי ריבוי צדקה ביותר יועיל לזה, כי עי"ז יהיו מוחין הנעימים בריבוי גדול כל כך עד שלא יהיו יוכלו החובלים לפוגמם בעת תיקונם.

מה. עוד יסוד מופלא בענין זה מתבאר בסוף הלכות תפילת המנחה ו', כי דייקא על ידי המחלוקת מתגלה כבוד ד' ואכהמ"ל. [וראה נספחים בס"ד]

וְזֶה **אוֹתִיּוֹת** 'תְּרוּמָ"ה' הנאמר אצל נדיבות הלב לצדקה בעת בנין המשכן, **הֵם סוֹפֵי-תֵּבוֹת לַחֲזוֹ"ת בְּנֹעַ"ם ה' וּלְבַקֵּ"ר בְּהֵיכָלֹ"ו** (תהלים כז), **כִּי תְרוּמָה הַיְנוּ צְדָקָה שֶׁהִיא נְדִיבוּת לֵב, בְּחִינַת מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, אשר עַל-יָדָהּ נַעֲשֶׂה הלב כְּלִי לְקַבֵּל מִנֹּעַם ה', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הִתְנַלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת: וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד. וְזֶהוּ: לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' ע"י התרומ"ה כנ"ל, וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ שיגלה ויאיר כבוד השם יתברך בכל חלקי הבריאה כנ"ל, – סוֹפֵי-תֵּבוֹת: "תְּרוּמָה" כַּנַּ"ל**[מו].

השלמה ב'[מז]**:**

וְמוחין של א"י/נועם העליון זֶה **בְּחִינַת הַשִּׁירָה** – שירת הים[מח], וכן כל שירה שבני ישראל משוררין ומשבחים לאביהם שבשמים[מט] **בְּחִינַת נְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל** – הזמירות שישראל מזמרים הם בבחינת 'נעים'. (וְלֹא גִלָּה יוֹתֵר) אך כלליות כוונתו הוא כי ע"י השירה מעוררין ה'נועם העליון' **הנ"ל**[נ].

השלמה ג':

אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהַרְגִּישׁ נְעִימוּת הַתּוֹרָה – מתיקות וטעם בלמוד התורה וקיום

הערות והוספות

מו. ופשיטות הכתוב מדבר מהמשכן, ובחינה זו נמשכת בכל ארץ ישראל על ידי המשכן המשרה קדושה זו, ויש בה בחינת עשרה קדושות זו לפנים מזו המבוארים במסכת כלים, [ולעת"ל תתפשט קדושה זו בכל ארץ ישראל כולה] (ליקו"ה וביאוה"ל אות ה' ואכהמ"ל וראה נספחים בס"ד).

מז. הַתּוֹרָה הַנִּדְפֶּסֶת בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ע"א הַמַּתְחֶלֶת דַּע שֶׁיֵּשׁ מחין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נֶאֱמְרָה בְּלֵיל שַׁבַּת שִׁירָה (חיי"מ מז).

מח. ליקו"ה כאו"א ב, יז.

מט. שם, וזה לשון הפל"ח (אות ג') וזה שאמרו רז"ל (ערכין י:) אין אומרים שירה אלא על נס שבארץ ישראל, כי שם בחינת נועם בחינת נועם זמירות ישראל.

נ. ובליקו"ה (ברה"פ ד, יא) מבאר מתוך קשרי המאמר עפ"י מש"כ בספר טוב הארץ כי כנע"ן הוא ר"ת כ'נור נ'עים ע'ם נ'בל, והוא סוד ארץ ישראל - ארץ כנען שהוא בחינת נועם העליון בחינת נעים זמירות ישראל.

נא. ובליקו"ה (ברכת הפרות ד, י) מבאר כי כוונתו גם על כלליות הדביקות שעל ידי הנגינה, וז"ל "עַל-יְדֵי הַנִּגּוּן בְּחִינַת 'נְעִים זְמִירוֹת' עַל-יְדֵי-זֶה מְדַבְּקִין עַצְמָן בַּה' יִתְבָּרַךְ וְזוֹכִין לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן", ועיין עוד שם מה שמבאר ענין השופר בסוד עשרה מיני נגינה, עיי"ש.

מצוותיה כראוי, **כִּי יֵשׁ נְעִימוּת בַּתּוֹרָה**[נב] - כי התורה היא בחינת מוחין/נועם העליון הנ"ל[נג], **וְזֶהוּ הָעִקָּר בהשגת מוחין דקדושה, לזכות למוחין של א"י בחינת נועם העליון, ולכן העיקר הוא לְזְכּוֹת לְהַרְגִּישׁ הַנְּעִימוּת שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה**[נד] שיהיה לימודו באופן ישר ומובן ללא קושיות ומחלוקות, ולמעלה מזה מעלת מתיקות הלימוד וקיום מצוות התורה[נה].[נו] [הוספה ממוהרנ"ת] ולכן נאמר על התורה: **דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם** (משלי ג) (נִרְאֶה לִי) **כי שם בבחינת מוחין של א"י / נועם העליון הוא בחינת שלום ונעימות זה לזה כנ"ל.**

הערות והוספות

נב. וכלשונו הנודע של האוה"ח הק' (דברים כו, יא) גם ירמוז במאמר "בכל הטוב" אל התורה, כאומרם ז"ל ואין טוב אלא תורה", שאם היו בני אדם מרגישין במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה".

נג. כלשון ראבר"נ: "היא נועם ה' הנ"ל בפנים, כי **'אורייתא'** ו**'קודשא בריך הוא'** כולא חד, ואין סוף ותכלית כלל לכמות נעימותה ומתיקותה, [- ארוכה מארץ וכו'], וכן לאיכות נעימותה ומתיקותה" (ביאור הליקוטים - בתחילת המאמר).

נד. "שמעתי מאדוני אבי ששמע ממורנ"ת, אשר פרט רבינו ז"ל בדבר ההכרח והמסוגל לכל זה, במקום, ובזמן, ובאדם. במקום - ארץ ישראל. באדם - נפש ישראל. בזמן - יום השבת" (שם). (ראה נספחים בס"ד)

נה. ומה מתקו דברי חז"ל בלשונם (מגילה לב.) ואמר רבי שפטיה אמר רבי יוחנן: כל הקורא בלא 'נעימה' ושונה בלא 'זמרה' - עליו הכתוב אומר (יחזקאל כ, כ"ה): **וְגַם אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים לֹא יִחְיוּ בָּהֶם.**

נו. מובן מקשרי המאמר כי כדי לזכות לבחינת מתיקות זו צריך שיעבור עליו בחינת חובלים ומרירות ויגיעה, אך תכלית העמל הוא שיתתקן דעתו עד שיפלו אל הנעימים בבחינת מוחין של א"י כנ"ל, וביותר ראה בזה בליקו"ה (ברה"פ שם) כי המחלוקת דקדושה הוא תיקון הנעימים ואכהמ"ל.

